

НОВ ИКОНОМИЧЕН СОРТ ОБИКНОВЕНА ЗИМНА ПШЕНИЦА “НАДИТА”

Златина Ур, ИРГР Садово, e-mail: zlatinapg@abv.bg

The study presents data on the newest variety of common winter wheat, "Nadita, created at IRGR, Sadovo. The variety was recognized in 2016 as original by the Cereal Expert Committee of Agency Plant Variety testing, Appr. & Seed Control. Winter common wheat Nadita has a lying down rosette. Average early variety, heads 2- 3 days earlier than Sadovo 1. Its vegetation period for the test years is on average 214 days, varying from 209 - 233 depending on weather conditions. Forms dense and even crops. About 750 spikes stems develop per square meter. The height of the stem is about 98 cm, ie lower than that of the parent forms.

The stem is erect vertically, ie, resistant to lodging. Resistant to shattering - its weeds are moderately dissolved - equal to standard. It is characterized by not very big grain - an absolute mass of about 34-37g. Compared to the standards for Group B, it is bigger than Annapurna and smaller than Sadovo1. Its test weight is equal to Sadovo's 1 - 78-79 kg / hl and higher than that of Anapurna. In Northern Bulgaria were obtained yields of 995 and 1062 kg / da equal and proved higher than the Anapurna variety. Economy variety - highest yields at fertilizer level N 6 or 18 kg / da physical fertilizer.

Keywords: common winter wheat, Nadita variety, economical variety, high yield

Пшеницата е основна зърнено - житна култура, с която е свързано изхранването на човечеството. Световното производство възлиза на около 650 мил. тона годишно, като 75% се консумира директно, 15% косвено за храна на животните, а останалите 10% се използват за семена и индустриални цели (Carter, 2001).

По прогнози на ФАО нивото на продукцията за тази година ще бъде с 4,0% над нивото, постигнато през 2018 г., но все още не достига рекордно високите стойности, регистрирани през 2017 година. <http://www.fao.org/news/story/en/item/1184265/icode/>

По оперативни данни от областните служби „Земеделие“, обработени от МЗХГ, засетите площи с пшеница през есента на 2018 са незначително над нивото отпреди една година (с 0,2%) - (Оперативен анализ за основни земеделски култури Министерство на земеделието, храните и горите - Бюлетин № 48/2018 на МЗХГ

Една от основните задачи в селекцията на пшеницата е подобряване на качеството на зърното, както по отношение на хранителната му пълноценност, зависеща от съдържанието на белтък, така и по отношение на технологичните му особености (Бояджиева,1991). Поради негативната корелативна зависимост между продуктивност и качество (Boyadjieva, 1994) селекционната работа по създаването на силни пшеници се затруднява. Затруднения създава и полигенния характер на унаследяване на признаците, които определят технологичните и биохимични качества на зърното, както и факта, че те твърде силно се влияят от екологичните условия (Бояджиева, 1987). Добивът на зърно е показател, чиято годишна стойност се определя от взаимодействието на генотипа с условията на средата (Tsenov et al., 2006, Пламенов, Спецов, 2008). Друго предизвикателство е повишаването на температурата. Пшеницата е чувствителна към повишаване на температурата, което се отразява на скъсяване на периода на наливане на зърното и в крайна сметка на редуциране на добива от зърно (Hodson and White, 2009)

Във всички водещи селекционни програми се работи върху повишаване качеството на пшеничното зърно. Това селекционно направление е най-успешно в страни със силно развито зърнено производство, където фермерите получават премии при отглеждането на силни пшеници.

Чрез настоящото изследване се прави биологична, стопанска и технологична характеристика на новия сорт обикновена зимна пшеница Надита.

МАТЕРИАЛИ И МЕТОД

В периода 2014 -2018 е извършено проучване на биологичните и стопански показатели при полски условия. Конкурсните сортови опити са заложили в 4 повторения при отчетна площ на всяка парцелка от 10 кв.м. Прилагана е стандартна технология за отглеждане на селекционни материали, като за предшественик е използвана бобова култура. Сеитбата е извършвана с 600 к.с / кв.м в нормалния за района атротехнически срок. Отчитани са показателите: вегетационен период, дата на изкласяване и узряване, височина на растенето (cm), брой класоносни стъбла, Добивът зърно е преравнен към декар и е сравняван със стандарта Садово 1. Масата на 1000 зърна (g) и хектолитровата маса (kg/hl) са определяни от средна проба. Студоустойчивостта е установена в лабораторията по физиология на растенията, като са замръзавани директно в хладилни камери във фаза братене през месеците януари и февруари. Фитопатологичната оценката на материалите към причинителя на жълта ръжда е извършена при полски условия на естествен инфекциозен фон, а към брашнестата мана на изкуствен инфекциозен фон.

РЕЗУЛТАТИ И ОБСЪЖДАНЕ

Сорт обикновена зимна пшеница Надита е създаден по метода на междусортовата хибридизация. Като родители са използвани сорт Момчил и линия М 153. Кръстоската е извършена през 1997 година. След отбор на класове в F2 през 1999 линията се размножава и се изпитва последователно в контролно изпитване предварително сортово изпитване и конкурсно сортоизпитване до сега.

Сорт Надита е белокласа пшеница с наличие на осилеста брада. Притежава средно едър клас и тъмно червено зърно. Обикновената зимна пшеница Надита има лежаща розетка. Средно ран сорт, изкласява 2- 3 дни по-рано от сорт Садово 1. Вегетационният му период за годините на изпитване е средно е 214 дни, като варира от 209 – 233 в зависимост от метеорологичните условия. Формира гъсти и изравнени посеви. На квадратен метър се развиват около 750 класоносни стъбла. Височината на стъблото е около 98 cm т.е по-ниско от тези на родителските форми. Стъблото е изправено вертикално т.е устойчив на полягане. Устойчив на уронване - плевевите му са средно разтворени – наравно на стандарта. Характеризира се с не много едро зърно – абсолютна маса около 34-37g. В сравнение със стандартите за група В – е с по-едро зърно от сорт Анапурна и по-дребно от Садово 1. Хектолитровата му маса е равна до тази на Садово 1 – 78-79 kg/hl и по-висока от тази на Анапурна.

Толерантен е на кафява ръжда и брашнеста мана и устойчив на черна и жълта ръжда. Притежава много добра студоустойчивост и сухоустойчивост. По технологични качества на зърното покрива изискванията за група В.

Сортът е постижение на продуктивност. Средно за четиригодишния период на сортоизпитване в КСО от него е получен добив зърно от 7,37 t/ha или 10.8% по-висок от този на сорт Садово 1. През 2017 година в Северна България са получени добиви от 995 и 1062 kg/da равни и доказано по-високи от сорт Анапурна. Икономичен сорт – най- високи добиви се при ниво на торене N 6 или 18 kg/da физически тор

Най-важното иновативно предимство на сорт Надита е съчетанието на големия потенциал за добив и ефективно използване на азота за формиране на единица продукция. Това съчетание ще доведе до снижаване на себестойността и по-добри икономически резултати за фермерите. Той е с много добра продуктивна братимост, средноедър и много добре озърнен клас. Зърното не е много едро. Притежава добри хлебопекарни качества.